

The Effects Doctrine in Accordance with the Turkish Competition Law Legislation

Türk Rekabet Hukuku Mevzuatı Uyarınca Etki Doktrini

ABSTRACT

Along with the expansion of global economic market, competition law infringements increase as well. Both national law and European Union Law are affected from these violations. Infringements in question do not only take place within the borders of the countries, but also might have an impact on international field because of economic and commercial activities. In this article, whether anticompetitive, destructive or restrictive behaviors of established undertakings beyond the boundaries of The Republic of Turkey are in the scope of the forbidden activities under the Act No.4054 on the Protection of Competition, and if they are, the question of under which conditions they are possible, will be evaluated. Furthermore, it will be evaluated whether there will be interference within the context of the Act No.4054 in the event that undertakings established in Turkey attempt to as affecting the competition conditions in other countries' markets such as export cartel and export ban. In this respect, the "effects doctrine" which

ÖZET

Küresel ekonomik pazarın giderek büyümesiyle birlikte rekabet hukuku ihlalleri de artmakta, hem ulusal hukuk hem Avrupa Birliği Hukuku bu ihlallerden etkilenmektedir. Söz konusu bu ihlaller ülkelerin kendi sınırları içerisinde gerçekleşmekle kalmayıp; uluslararası ekonomik ve ticari faaliyetler sebebi ile ülkeler arası alanda da etki doğurabilmektedir. İşbu çalışmada Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında yerleşik teşebbüslerin rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı davranışlarının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında yasaklanan faaliyetler arasında yer alıp almadığı, alıyor ise bunun hangi koşullarda mümkün olabileceği değerlendirilecektir. Ayrıca, Türkiye'de yerleşik teşebbüslerin diğer ülke pazarlarındaki rekabet koşullarını etkileyecek şekilde ihracat karteli ve ihracat yasağı gibi eylemlere girmeleri halinde yine 4054 sayılı Kanun kapsamında müdahale edilip edilemeyeceği incelenecektir. Bu kapsamda, rekabet hukuku kurallarının, kabul edildiği ülkenin hâkimiyet alanında bulunmayan teşebbüslerin

implies the application of the rules of competition law for activities and contracts of undertakings that are not under the authority of the state where the rules are acknowledged will be analyzed, at the same time, remarkable decisions will be mentioned regarding the application of the effects doctrine.

KEYWORDS: Effects Doctrine, Export Ban, Export Cartel, Competition Law

I. INTRODUCTION

THE TERM OF COMPETITION THAT IS ONE OF THE underlying elements of globalized liberal economy, which refers to the race between the local or multi-national corporations that operate a business in goods and service markets in order to increase their profitability. A competitive marketplace in which the buyers and the sellers interact to set the price and consequently make goods and service exchange is a must for sustainment of the economic life and increase of social welfare for the contemporary economical understanding. Besides, a competitive market keeps producers or corporations under constant pressure to make them offer the best possible range of product and service with best prices. In some cases aforementioned pressure is abolished by some market actors through making certain agreements or mergers and acquisitions, or through abuse of any market member to gain more profit, as a result an unfair advantage might be obtained by precluding the competitive structure of the market. Hence states undertake the task to create, sustain and benefit from an innovative and competitive market, and they make this happen through strict and active regulations that foresee a deliberate competition policy. Therefore, regulations and international conventions have been made across the world on both national and international level in order to prevent these kinds of conducts which are harmful for market's competitive structure, to protect this structure and again administrative institutions which inspect competition infringements on national and international areas have been established.

As it is same all around the world, competition legislation and a competition authority have been established in our country which embraces modern competition comprehension, aims to encourage and sustain com-

faaliyet ve anlaşmalarına uygulanması anlamına gelmekte olan "etki doktrini" değerlendirilecek, bununla birlikte etki doktrini uygulamasına yönelik önemli kararlardan bahsedilecektir.

ANAHTAR KELİMELER: Etki Doktrini, İhracat Yasası, İhracat Karteli, Rekabet Hukuku

I. GİRİŞ

KÜRESELLEŞMİŞ LIBERAL EKONOMİNİN TEMELİNİ oluşturan unsurlardan biri olan rekabet kavramı, mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren yerel veya çok uluslu şirketlerin, karlılıklarını artırmak amacıyla birbirlerine karşı giriştikleri yarışını ifade etmektedir. Alıcıların ve satıcıların fiyatları belirlemek ve bu sayede mal ve hizmet alışverişini gerçekleştirmek için etkileşime girdikleri rekabetçi bir pazar, ekonomik hayatı sürdürmek ve toplumsal refahı artırmak için günümüz ekonomik anlayışının olmazsa olmazıdır. Kaldı ki, rekabetçi bir pazar, üreticileri veya şirketleri mümkün olan en iyi ürün ve hizmet yelpazesini en iyi fiyatlarla sunmaları için sürekli olarak baskı altında tutmaktadır. Fakat söz konusu bu baskı, kimi durumlarda bazı pazar aktörleri tarafından daha fazla kazanç elde etme amacıyla bazı anlaşmalar yapılarak veya birleşme veya devralmalar ile ya da bir pazar üyesinin mevcut hâkim durumunu kötüye kullanmasıyla ortadan kaldırılmakta ve pazarın rekabetçi yapısının önüne geçilerek haksız menfaat elde edilebilmektedir. Dolayısıyla, yeniliğe açık ve rekabetçi bir pazar yapısının oluşturulması, sürdürülmesi ve kendisinden beklenen faydanın sağlanması görevini devletler üstlenmekte ve bunu bilinçli bir rekabet politikası öngören sıkı ve etkin yasal düzenlemeler ile gerçekleştirmektedirler. Bundan dolayı dünya çapında, gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde olmak üzere, pazarın rekabetçi yapısına zarar verici bu tür davranışları engelleyen ve pazarın rekabetçi yapısını koruyan yasal düzenlemeler ve uluslararası anlaşmalar yapılmış ve yine yerel ve uluslararası alanda olmak üzere rekabet ihlallerini denetleyen idari kurumlar oluşturulmuştur.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de, modern rekabet anlayışını benimseyen, rekabeti teşvik etmeyi ve sürdürmeyi hedefleyen, pazarı ve tüketicileri teşebbüslerin

petition, to protect market and consumers against the executions of undertakings that have conscious and coincidental negative effects. Competition legislation and Competition Authority primarily prohibit anticompetitive agreement,¹ concerted action and decisions made by undertakings regarding the abuse of dominant position and any activities regarding merger and acquisitions that might have negative outcome in the market.

As this matter is regulated under the Act No.4054² on the Protection of Competition which is approved on 7 December 1994 and entered into force on 13 December 1994 by being published in Official Gazette; with the head of "Scope", Article 2: *"Agreements, decisions and practices which prevent, distort or restrict competition between any undertakings operating in or affecting markets for goods and services within the boundaries of the Republic of Turkey, and the abuse of dominance by the undertakings dominant in the market, and any kind of legal transactions and behaviour having the nature of mergers and acquisitions which shall decrease competition to a significant extent, and transactions related to the measures, establishments, regulations and supervisions aimed at the protection of competition fall under this Act."*

rekabet üzerindeki bilinçli veya tesadüfi olumsuz etkilere sahip uygulamalarına karşı korunmasını sağlayan bir rekabet mevzuatı ve bir Rekabet Kurumu oluşturulmuştur. Rekabet mevzuatı ve Rekabet Kurumu, başta rekabete aykırı anlaşma,¹ uyumlu eylem ve kararlar ile teşebbüsler tarafından hâkim durumun kötüye kullanılması ve piyasada olumsuz bir etkiye sebep olabilecek birleşme ve devralmalara ilişkin faaliyetleri yasaklamaktadır.

Zira bu husus, 7 Aralık 1994'te kabul edilen ve 13 Aralık 1994 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ("4054 sayılı Kanun")² "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde; *"Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukuki işlem ve davranışlar; rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer"* denilmek suretiyle düzenlenmiştir.

However, even though competition law rules and competition supervising institutions have more teeth in national and international fields in recent years; as a result of international integration and liberal economic structuring, effects of multi-national corporations, depending on their own power, expand to a relatively large spectrum and influence of commercial and economic activities cannot be restricted by political or geographical boundaries anymore. In other words, as the accessibility of markets and -with international players- entrance of goods increase; any anticompetitive, disruptive or restrictive conducts of undertakings or association of undertakings established in a country might affect another country's market in a negative manner. Thus competition law regulations, by their nature, are defined based on infringements' impacts and accordingly competition infringements, occur as a consequence of the impact's, which is restrictive of competition, emerging on the market.³

Ancak, her ne kadar rekabet hukuku kuralları ile rekabeti denetleyici kurumlar son yıllarda yerel ve uluslararası alanda ağırlıklarını artırsa da; uluslararası entegrasyon ve liberal ekonomik yapılanmaların bir sonucu olarak çok uluslu şirketlerin etkileri, şirketin gücüne bağlı olarak oldukça geniş bir yelpazeye yayılmakta ve artık ticari ve ekonomik faaliyetlerin etkileri politik veya coğrafi sınırlarla sınırlandırılmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, piyasaların açılması ve gelişmekte olan pazarlara giren uluslararası oyuncular ile malların girişi arttıkça, başka bir ülkede kurulu herhangi bir teşebbüs veya teşebbüs birliğinin rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı bir etkiye sahip davranışları, diğer bir ülkenin piyasasını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu sebeptendir ki rekabet hukuku kuralları, nitelikleri gereği, ihlalin etkileri esas alınarak tanımlanmakta ve bu doğrultuda rekabet ihlalleri, pazar üzerinde doğan rekabeti sınırlayıcı etkinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.³

In addition, it comes to the fore whether it is possible to apply competition law regulations abroad in case the effects of competition infringement occur in a different country rather than the one that restrictive trade actions become fact, and if it is, “within the scope of international law principles, by which institution and under whatever conditions this power will be used” is an issue. Indeed, pursuant to the territoriality principle, which is among the fundamental international law principles, a state can only apply its own national rules of law within the borders of its country.⁴ However, according to the justification of Article 2 of the Act No.4054 which the scope of the law is determined, it is stated that the concept named as “effects doctrine” in the competition law literature has been adopted, in another saying, undertakings which have their headquarters out of Turkish Republic borders but operate in this area are also within the context of the Act. Thereunder, in order for the anticompetitive, disruptive and restrictive actions that are executed by the undertakings established beyond Turkish borders to be considered under the Code No.4054, actions in question must have a negative impact on goods and service markets in Turkey.

Within the extent of this article, firstly the “effects doctrine” which establishes the implementation of the competition law rules out of the country will be analyzed within the frame of Turkish competition law, then Competition Board’s and Council of State’s approach in practice will be examined.

II. THE EFFECTS DOCTRINE

The effects doctrine means the application of competition law regulations to undertakings’ activities and agreements that are not under the domain of the state which is where competition law rules are accepted. Within this framework, the effects doctrine is an exception of an abovementioned territoriality principle. Yet states in the context of the effects doctrine are vested with the jurisdiction for actions outside their judicial and executive domain due to purely negative consequences that arise in their own territory. Concordantly, the principle of the effects doctrine overlaps the purpose of the competition law when international extent of economic and commercial activities is taken into consideration.

As it is stated above, according to the Act numbered 4054 Article 2: Any restrictive actions or agreements

Bununla birlikte, rekabet ihlallerinin etkisinin, rekabeti kısıtlayıcı davranışın gerçekleştiği ülkeden farklı bir ülkede gerçekleşmesi halinde, rekabet hukuku kurallarının ülke dışında uygulanmasının mümkün olup olmadığı, mümkün ise bu yetkinin uluslararası hukuk prensipleri çerçevesinde ne şekilde ve hangi kurum tarafından kullanılacağı sorunu gündeme gelmektedir. Gerçekten de, uluslararası hukukun temel ilkeleri arasında yer alan ülkesellik ilkesi gereğince, bir devlet ulusal hukuk kurallarını ancak kendi ülkesi sınırları içerisinde uygulayabilmektedir.⁴ Ancak, 4054 sayılı Kanun’un kapsamının belirlendiği 2. maddesinin gerekçesinde, rekabet hukuk literatüründe “etki doktrini” olarak adlandırılan kavramın benimsendiği, diğer bir ifadeyle merkezleri Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında bulunan, fakat Türkiye’de faaliyet gösteren teşebbüslerin de Kanun kapsamına alınmış olduğu belirtilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde, Türkiye sınırları ötesinde kurulu teşebbüsler tarafından gerçekleştirilen rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı davranışların 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilmesi için, söz konusu davranışların Türkiye’deki mal ve hizmet piyasalarını olumsuz etkilemesi gerekmektedir.

Bu makale kapsamında, rekabet hukuku kurallarının ülke dışında uygulanabilmesini öngören “etki doktrini”, önce Türk rekabet hukuku çerçevesinde incelenecek, ardından Rekabet Kurulu’nun ve Danıştay’ın uygulamadaki yaklaşımı değerlendirilecektir.

II. ETKİ DOKTRİNİ

Etki doktrini, rekabet hukuku kurallarının kabul edildiği ülkenin hâkimiyet alanında bulunmayan teşebbüslerin faaliyet ve anlaşmalarına uygulanması anlamına gelmektedir. Bu çerçevede etki doktrini, yukarıda belirtilen ülkesellik ilkesine bir istisna teşkil etmektedir. Zira etki doktrini kapsamında devletler, yargısal ve yönetsel hâkimiyetleri dışında bulunan eylemleri, salt olumsuz sonuçlarının kendi ülke sınırları içerisinde doğması sebebiyle, yargılama yetkisini haiz olmaktadır. Bu bağlamda etki doktrini prensibi, ekonomik ve ticari faaliyetlerin uluslararası boyutu dikkate alındığında, rekabet hukukunun amacıyla tam anlamıyla örtüşmektedir.

Yukarıda ifade edildiği üzere, 4054 sayılı Kanun’un 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki piyasalarda faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti kısıtlayıcı işlem ve davranışlar Kanun kapsamı

between any undertakings that have an effect on market or operate in markets within the borders of Turkish Republic are within the context of the code. According to this provision, independently of the rule that Turkish Republic statutes shall be applied within its territory, while disregarding “venue” where restrictive trade actions take place and also effect goods and service markets in a negative way within Turkey borders, or “the place where undertakings established” which execute these conducts and arising of restrictive effect in Turkey market is adequate in respect to enforcement of this act. So, for the main requirement for the correlation between enforcing competition law regulations’ extra-territorially and international public law rules, there has to be a reasonable causal connection, in other words, an effect.⁵ However, there is no clear regulation neither in Turkish Competition Law regulations nor in referenced EU legal acquis regarding which criteria should be used in order to measure the impacts of undertakings’ restrictive trade actions. Albeit, as long as it complies with the concrete case, criteria regarding impact’s being “direct”, “significant” and “objective/foreseeable” can be based upon.⁶

About which agreements that will be counted as a restrictive trade practice, it is stated in justification of the Act No.4054 Article 4, second paragraph; with the provision “Restrictive trade practices can be vertical or horizontal agreements. Agreements which are made on the same level, are called horizontal agreements and it is accepted that these type of agreements have destructive impact on competition, per se. Based on this approach, the most common restrictive trade agreements are counted as an example in the second paragraph of the article and it is emphasized that these type of agreements are for-

na girmektedir. Bu hükme göre, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının Türkiye sınırları içerisinde uygulanacağı kuralından bağımsız olarak, Türkiye sınırları içerisindeki mal ve hizmet piyasalarını olumsuz etkileyen rekabeti kısıtlayıcı davranışların “gerçekleştirildiği yere” ya da bu davranışları gerçekleştiren “teşebbüslerin kurulu bulunduğu yere” bakılmaksızın, rekabeti kısıtlayıcı etkinin Türkiye pazarında ortaya çıkmasının Kanun’un uygulanması bakımından yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Zira rekabet hukuku kurallarının ülke dışı uygulanmasının uluslararası kamu hukukunun esasları ile bağdaşmasında temel koşul, bu bağlantıyı meşru kılacak uygun illiyet bağının, yani etkinin bulunmasıdır.⁵ Ancak, Türkiye dışında yerleşik teşebbüslerin rekabeti kısıtlayıcı davranışlarının Türkiye piyasalarına etkisinin ölçülebilmesi için hangi kriterlerin uygulanması gerektiği konusunda ise, gerek Türk Rekabet Hukuku mevzuatında gerek mehz AB müktesebatında açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat somut olayın özelliklerine uygun olduğu ölçüde, etkinin “doğrudan”, “önemli (“significant”, kayda değer)” ve “amaçlanmış/öngörülebilir” olmasına ilişkin kriterler esas alınabilmektedir.⁶

Hangi anlaşmaların rekabeti kısıtlayıcı anlaşmalar olarak kabul edileceğine ilişkin olarak, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin gerekçesinin ikinci paragrafında; “Rekabeti kısıtlayıcı anlaşmalar dikey veya yatay anlaşmalar şeklinde olabilmektedir. Aynı seviyede yapılan anlaşmalara yatay anlaşma denmekte ve bu tür anlaşmaların bizatihi rekabeti bozucu etkilerinin olduğu kabul edilmektedir. Bu görüşten hareketle maddenin ikinci fıkrasında en sık rastlanan rekabeti sınırlama anlaşmaları örnek olarak sayılmış ve bu tür anlaşmaların bizatihi yasak olduğu vurgulanmıştır.” hükmüne yer vererek yatay anlaşmaların doğrudan rekabet kurallarının ihlalini

FOOTNOTE

1 Chris Noonan, The Emerging Principles of International Competition Law, Oxford University Press, 2008.

2 The Act numbered 4054 which was added to our legislation for the purpose of preventing agreements, decisions, coordinated actions that are restrictive, disruptive and obstructive of competition and abuse of a dominant position, and therefore protect the competition on the market; was prepared as based on the European Community Competition Rules, basic principle and practice. In this regard, we can say that it is impossible to consider Turkish Competition Law legislation as separate from the European Union

Competition Law legislation. Since Act numbered 4054, not only contains the provisions regarding competition and specialization area of the Treaty on the Functioning of the European Union (“TFEU”) (as its former name is Treaty establishing the European Community (TEC)) rigorously (as old TEC articles 81 and 82, as recently TFEU articles 101 and 102), it also reflects the Community legislation substantially with its regulations regarding the application.

3 Gülçin Dere, Uluslararası Hukuk Bağlamında Rekabet Otoritelerinin Yetki Sorunu ve Türkiye İçin Çözüm Önerileri, Thesis of Expertise for Turkish Competition Authority, No. 127, Ankara 2012, p.2.

4 Cemal Şanlı, Milletlerarası Özel Hukuk, 5th Edition, İstanbul 2016, p.71.

5 Dere, p.11.

6 Competition Board Decision (“CBD”), dated 16.12.2015 and numbered 15-44/740-267.

7 CBD, dated 29.04.2009 and numbered 09-20/404-99.

8 Nazmi Ocak, Rekabet Hukukunda Teşebbüsler ve Teşebbüslerin Hakim Durumunun Tespiti, PHD Dissertation, Marmara University Institute of Social Sciences, İstanbul 2016, p. 259.

bidden on their own.”, it is underlined that horizontal agreements outrightly constitute as competition law infringement. Nevertheless on vertical agreements, which are “exclusive sale agreements” that main seller sells to one or limited number of sellers, restrictive or disruptive effects can be observed as well. Primary restrictions for vertical agreements: (i) the enclosing of the buying market for competitors, due to certain buyers’ inability to supply goods or services from certain suppliers in related market (ii) the convenience to cooperate against competition at a level of reseller or supplier when most or all competing suppliers restrict the number of buyers, and iii) reducing or eradication of in-brand competition since there will be less resellers;⁷ can manifest in these ways. Finally, at this juncture it should be understood that in order for any action disruptive or restrictive for competition to be considered within the scope of the Act. No 4054, undertakings’ restrictive or disruptive goals for the goods and services market that are within the boundaries of Turkey should be identified through aforementioned agreements or, even if these kind of goals cannot be identified, these effects should emerge or potential for emergence has to exist.

In this context, consideration within the scope of Turkish Competition Board’s jurisdiction, by the acceptance of Turkish Competition Authority, for anticompetitive for anticompetitive actions of undertakings that are established out of Turkish boundaries, can appear in multiple forms. For instance, existence of affiliates settled in Turkey of a foreign undertaking or performed activities that are of a subsidiary settled in Turkey of a foreign conglomerate or forming a cartel of undertakings which export to Turkey by setting the price of exported goods, are issues that are within the framework of this Code.⁸

teşkil edeceği vurgulanmıştır. Bununla birlikte, ana satıcının tek ya da sınırlı sayıda satıcıya satış yaptığı “münhasır satış anlaşmaları” gibi dikey anlaşmalarda da rekabeti kısıtlayıcı ya da bozucu etkiler görülebilmektedir. Dikey anlaşmalarda görülen başlıca rekabet sınırlamaları; (i) belirli alıcıların, ilgili pazardaki belirli sağlayıcılardan mal ve hizmet tedarik edememesi sebebiyle alım pazarının rakiplere kapatılması, (ii) rakip sağlayıcıların çoğu veya tamamı alıcı sayısını sınırladığı zaman, yeniden satıcı düzeyinde veya sağlayıcı düzeyinde rekabet karşısı işbirliği yapılmasının kolaylaşması ve (iii) daha az yeniden satıcı söz konusu olacağından marka içi rekabetin azalması veya ortadan kalkması⁷ şeklinde söz konusu olabilmektedir. Nihayet, bu noktada anlaşılması gereken, rekabeti engelleyici veya kısıtlayıcı bir davranışın 4054 sayılı Kanun kapsamına girebilmesi için, söz konusu anlaşmalar ile teşebbüslerin doğrudan Türkiye sınırları içerisindeki mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti kısıtlayıcı veya engelleyici bir amaçlarının tespit edilmesi gerekmekte veya böyle bir amaç tespit edilemese bile bu etkinin doğması ya da potansiyel olarak doğmasının muhtemel olması gerekmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye sınırları dışında kurulu teşebbüslerin rekabeti engelleyici davranışlarının Türk Rekabet Kurumu tarafından Kurul’un yetki alanı kapsamında sayılabilmesi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, yabancı bir teşebbüsün Türkiye’de yerleşik iştiraklerinin bulunması veya yabancı bir şirketler topluluğunun Türkiye’de yerleşik yavru şirketinin gerçekleştirdiği faaliyetler ya da Türkiye’ye ihracat yapan teşebbüslerin ihraç edilen malların fiyatını belirleyerek bir kartel oluşturmaları, Kanun kapsamına girmektedir.⁸

DİPNOT

1 Chris Noonan, *The Emerging Principles of International Competition Law*, Oxford University Press, 2008

2 Mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uyumlu davranışlar ile hâkim durumun kötüye kullanılmasını önlemek ve böylelikle pazarda rekabetin korunmasını sağlamak amacıyla mevzuatımıza kazandırılan 4054 sayılı Kanun, Avrupa Topluluğu rekabet kuralları, temel ilkeleri ve uygulamaları esas alınarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda, Türk Rekabet Hukuku mevzuatının Avrupa Birliği Rekabet Hukuku mevzuatından bağımsız olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığını

açıkça söyleyebiliriz. Zira 4054 sayılı Kanun, Avrupa Birliğinin İşleyişine Dair Anlaşmanın (“ABIDA”) (eski adı ile Avrupa Topluluk Anlaşması (ATA)) rekabet ve yoğunlaşma alanları ile ilgili hükümlerini (eski ATA 81 ve 82. maddeler, yeni ABIDA 101 ve 102. maddeler) birebir içerdiği gibi, uygulamaya ilişkin düzenlemeleri itibarıyla da Topluluk mevzuatını önemli ölçüde yansıtmaktadır.

3 Gülçin Dere, *Uluslararası Hukuk Bağlamında Rekabet Otoritelerinin Yetki Sorunu ve Türkiye İçin Çözüm Önerileri*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, No. 127, Ankara 2012, s.2.

4 Cemal Sanlı, *Milletlerarası Özel Hukuk*, 5. Baskı, İstanbul 2016, s.71.

5 Dere, s.11.

6 Kurul’un, 16.12.2015 tarihli ve 15-44/740-267 sayılı kararı.

7 Kurul’un, 29.04.2009 tarihli ve 09-20/404-99 sayılı kararı.

8 Nazmi Ocak, *Rekabet Hukukunda Teşebbüsler ve Teşebbüslerin Hakim Durumunun Tespiti*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2016, s. 259.

However, even if undertakings established abroad do not have an affiliate, distributor or subsidiary within the borders of Turkey, any actions of aforementioned undertakings that constitute competition violation in the market of goods and services can be taken under review by the Board. One of the decisions made by Board which should be noted is the *imported coal* decision regarding this topic.⁹ In aforementioned decision, Competition Board launched an investigation with the claim that collusions restrictive of competition have been made regarding the market of imported lump coal by an international cartel, solely for the reason that the effect restrictive of competition emerged on Turkish Market, regardless of whether concerned undertakings are located in Turkey, or even if they have any subsidiary in Turkey, by referring to the effects doctrine. Within the framework of the effects doctrine, in the Board decision, the plea of one of the cartel members who settled abroad regarding, “*it made coal delivery as FOB and CIF, it made no sale in Turkish territory, all agreements concerning selling of coal to Turkish Corporations were made out of Turkey*” was not accepted.¹⁰ In another decision¹¹ Competition Board- in respect to the taking over of %50 share and partnership of an undertaking settled abroad by another undertaking also settled abroad and operating in the market of “*thermoplastic resin*”-, due to the fact that undertakings’ Turkey revenues exceed 5 million TL and transfer transaction creates an horizontal relation between parties, reached the conclusion that aforementioned action would be effective on Turkish market and therefore decided that it is subject to permission of the Board. However, on the examination, the conclusion that aforementioned action would not lead to creation of a dominant position or strengthening of an existing dominant position was reached.

In another Board decision¹² within the framework of the effects doctrine, it was came to conclusion that the Act No.4054 Article 4 has been violated by price fixing in the air transportation market between Germany and Turkey through the distribution agreements made between SunExpress and Condor. According to the Board examination, it is stated that violation practices between SunExpress and Condor did not only emerge in an effective way on German market but also on Turkish market and agreements in question affected goods and services market of Turkey.

When it comes to Board decisions made concerning export cartels, it is seen that interfering occur when it

Ancak yurt dışında kurulu teşebbüslerin Türkiye sınırları içerisinde bir iştiraki, distribütörü veya yavru şirketi bulunmasa dahi, söz konusu teşebbüsün Türkiye’deki mal ve hizmet piyasalarında rekabet ihlali teşkil edecek tüm davranışları Kurul tarafından inceleme altına alınabilecektir. Bu konuda Kurul tarafından verilmiş önem arz eden kararlardan biri *İthal Kömür* kararıdır.⁹ Söz konusu kararda, uluslararası bir kartel tarafından ithal parça kömür piyasası ile ilgili rekabeti kısıtlayıcı anlaşmalar yapıldığı iddiasıyla Rekabet Kurulu, ilgili teşebbüslerin Türkiye’de bulunup bulunmadıklarına ve hatta Türkiye’de bağlı kuruluşları olup olmadığına bakmaksızın, salt rekabeti kısıtlayıcı etkinin Türk pazarında gerçekleşmesi sebebiyle, etki doktrinine atıfta bulunarak soruşturma başlatmıştır. Kurul kararında, kartelin yurt dışında yerleşik üyelerinden birinin; “*kömür teslimatlarını FOB ve CIF bazda yaptığı, Türkiye topraklarında hiç satış yapmadığı, Türkiye şirketlerine kömür satışı ile ilgili bütün satış anlaşmalarının Türkiye dışında yapıldığı*” yönünde savunması, etki doktrini çerçevesinde kabul edilmemiştir.¹⁰ Bir başka kararında¹¹ ise Rekabet Kurulu, “*plastik reçine*” piyasasında faaliyet gösteren yurt dışında yerleşik bir teşebbüsün, yine yurt dışında yerleşik başka bir teşebbüsün %50 hissesini ve ortaklık kontrolünü devralmasıyla ilgili olarak, teşebbüslerin Türkiye cirolarının 5 milyon TL’yi aşması ve devir işleminin taraflar arasında yatay bir ilişki oluşturması sebebiyle, söz konusu işlemin Türkiye piyasasını etkileyeceği kanısına vararak Kurul’un iznine tabi olduğuna karar vermiştir. Ancak yapılan incelemede söz konusu işlemin ilgili pazarda hâkim durum yaratılmasına veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesine yol açmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

Etki doktrini çerçevesinde diğer bir Kurul kararında¹² ise, Sunexpress ile Condor arasında akdedilen dağıtım anlaşmaları ile Almanya ve Türkiye arasındaki havayolu taşımacılığı pazarında fiyat tespiti yapılarak 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin ihlal edildiği kanaatine varılmıştır. Kurul tarafından yapılan incelemede, Sunexpress ile Condor arasında gerçekleştirilen ihlal uygulamalarının, yalnızca Almanya pazarında değil, Türk pazarında da etki doğuracak şekilde gerçekleştirilmiş olduğu ve söz konusu anlaşmaların Türkiye’deki mal veya hizmet piyasalarını etkilediği belirtilmiştir.

Kurul tarafından ihracat kartellerine ilişkin olarak verilen kararlarda ise, ihracat karteli oluşturan teşebbüslere, yalnızca aralarında gerçekleştirilen bilgi alışverişi dâhil her türlü işbirliğinin Türkiye piyasasında rekabeti

is identified that national and international activities have a restrictive effect on competition, on conditions that any kind of cooperation, including the information interchange with only themselves, serve as a purpose restrictive of competition in Turkish market or in case an export cartel is established as a “veil” for an internal market cartel.

Besides that, in some cases, export prohibition agreements between undertakings which may have a restrictive effect on competition might also be forbidden within the scope of the Act No.4054. In order to consider the export prohibition agreements within the scope of this act, existence of circumstances like reestablishment of conditions regarding exchange of any goods and services between undertakings or dividing up or control of market factors or prevention of an undertaking’s independent actions are sought. Since the export prohibitions among undertakings affect foreign country markets as first, pursuant to the effects doctrine, are only deemed as within the context of the Code No.4054 Article 2 in case they create an effect on goods and services mar-

kısıtlayıcı bir amaca hizmet etmesi veya bir ihracat kartelinin iç piyasadaki kartele “perde” olarak kurulması koşullarına bağlı olarak, yurt içi ve yurt dışı faaliyetlerinin rekabeti kısıtlayıcı etkilerinin tespit edilmesi halinde müdahale edildiği görülmektedir.

Bununla birlikte, bazı durumlarda teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı bir etki yaratabilen ihracat yasağı anlaşmaları da 4054 sayılı Kanun kapsamında yasaklanabilmektedir. İhracat yasağı anlaşmalarının Kanun kapsamında değerlendirilebilmesi için, teşebbüsler arasında herhangi bir mal veya hizmetin alım satımı ile ilgili koşulların yeniden belirlenmesi veya piyasa unsurlarının paylaşılması veya kontrolü ya da bir teşebbüsün bağımsız davranışlarının engellenmesi gibi koşulların varlığı aranmaktadır. Zira teşebbüsler arasındaki ihracat yasakları, ilk olarak yabancı ülke piyasalarını etkilediğinden, etki doktrini uyarınca, Türkiye mal ve hizmet piyasalarında bir etki yaratması durumunda ancak 4054 sayılı Kanun’un 2. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. Makalenin bu kısmında Rekabet Kurulu tarafından, teşebbüsler arasında akdedilmiş ihracat yasağı

ket. In this part of the article, what will be discussed is, in which aspects that agreements which consist of export prohibitions between undertakings will be subject to reassessment and an important current Board decision concerning this issue and also Council of State's approach to the aforementioned decision.

III. BOARD DECISIONS AND APPROACH OF COUNCIL OF STATE ABOUT EXPORT PROHIBITION

The provision which regulated export prohibition of an agreement made between two undertakings operating in pharmacy sector of Turkish market became a subject of a preliminary investigation which was conducted by the Board in 2010. Within the scope of the investigation, pharmaceutical company Roche, in order to supply the requested products from itself, imposed the signature of the contract¹³ which included sales ban regulation and refused to give products to Corena pharmaceutical warehouse since Corena did not accept the conditions and refrained from signing the agreement. Also within

içeren bir sözleşmenin hangi açılardan inceleme konusu yapıldığı ile Kurul'un konuyla ilgili önem arz eden güncel bir kararına ve söz konusu bu karara ilişkin Danıştay yaklaşımına yer verilecektir.

III. İHRACAT YASAĞI İLE İLGİLİ KURUL KARARI VE DANIŞTAY YAKLAŞIMI

Türkiye piyasasında ilaç sektöründe faaliyet gösteren iki teşebbüs arasında akdedilen sözleşmenin ihracat yasağını düzenleyen hükmü Kurul tarafından 2010 yılında yürütülen bir ön araştırmanın konusu yapılmıştır. Soruşturma kapsamında, ilaç firması Roche, kendisinden talep edilen ürünlerin tedariki için, yurt dışına satış yasağı düzenlemesi içeren sözleşmenin¹³ imzalanmasını şart koşmuş olup, bu şartı kabul etmeyerek sözleşmeyi imzalamaktan imtina eden Corena Ecza Deposu'na ürün vermeyi reddetmiştir. Ayrıca soruşturma kapsamında Corena tarafından iddia edildiği üzere, Roche, diğer ecza depolarının da Roche marka ürünleri Corena'ya satmasına engel olmuştur.

the extent of the investigation, as it is claimed by Corena, Roche obstructed the selling of Roche branded products by other pharmaceutical warehouses as well.

Two aspects were evaluated in the examination of Board. First one is the imposing of prohibition to sell abroad through the agreement; second one is the rejection of Corena's demands by other pharmaceutical warehouses. Pursuant to the Board decision, inclusion of restriction to regions and to people that seller can make sale to in a vertical agreement, in other words, any kind of action and agreement of seller regarding reestablishment of the resell requirements, is clearly within the context of the Act No. 4054 as it is stated. At this point, the matter which should be noted is that ban of abroad sale was brought to warehouses by agreement in question but same condition was not brought for the Turkish Market. Therefore, the effect of constraint which was brought by aforementioned prohibition to pharmaceutical warehouse should be evaluated and it should be analyzed as whether it has effect on Turkey's human pharmaceutical product market.

According to the Board decision,¹⁴ on the grounds that the provision of agreement between parties which regulates export prohibition would not have an effect on Turkish Market and would not be considered within the scope of the Act numbered 4054, Article 2 and therefore infringement did not exist. The Board has rejected the claim regarding Roche was pressuring other pharmaceutical warehouses to prevent the distribution of pharmaceutical product to Corena in the investigation since relevant documents and information regarding the issue did not reach them. Thereby, if there was access to sufficient document and information, prevention of other pharmaceutical warehouses to supply medicine to Corena on the grounds that they demanded these products for the purpose of export could be deemed as competition infringement.

Upon appeal of the aforementioned Board decision by complainant pharmaceutical warehouse, the appointed investigation judge and prosecutor of State Council delivered an opinion for the Board decision was accurate for the reason that the restriction imposed on export would not be effective on Turkish human pharmaceutical product market. Despite this, the Council of State¹⁵ reversed the aforementioned Board decision. Council of State in its reversal, has indicated the following: in the inquiries and investigations which would be carried out

Kurul tarafından yapılan incelemede, iki husus değerlendirilmiştir. Bunlardan ilki, sözleşme ile yurt dışına satış yasağı getirilmesi, ikincisi ise Corena'nın taleplerinin diğer ecza depoları tarafından reddedilmesidir. Kurul kararında, bir dikey anlaşmada alıcının satış yapabileceği bölgelere ve kişilere ilişkin kısıtlama getirilmesini, diğer bir ifadeyle, alıcının yeniden satış koşullarının belirlenmesine yönelik her türlü davranış ve anlaşmanın açık bir biçimde 4054 sayılı Kanun'un kapsamında olduğu belirtilmiştir. Bu noktada önem arz eden husus şudur ki, söz konusu sözleşme ile depolara yurt dışına satış yasağı getirilmiş, ancak aynı koşul Türkiye piyasası için getirilmemiştir. Dolayısıyla, söz konusu yasak ile ecza deposuna getirilen kısıtlamanın etkisi değerlendirilmeli ve yasağın Türkiye beşeri ilaç piyasasında etki doğurup doğurmayacağı çözümlenmelidir.

Kurul tarafından verilen kararda,¹⁴ taraflar arasındaki sözleşmenin ihracat yasağını düzenleyen maddesinin Türkiye ilaç piyasasına etki doğurmayacağı gerekçesiyle 4054 sayılı Kanun'un 2. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği ve dolayısıyla rekabet ihlali olmadığı sonucuna varılmıştır. Kurul, Roche'un diğer ecza depolarına baskı yaparak Corena'ya ilaç verilmesinin engellendiği iddiası ise yapılan incelemede bu konuyla ilgili belge ve bilgiye ulaşılamadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Dolayısıyla, yeterli belge ve bilgiye ulaşılmış olsa idi, diğer ecza depolarının Corena'ya ilaç tedarik etmelerinin ihracat amacıyla bu ilaçları talep ettiği gerekçesiyle Roche tarafından engellenmesi rekabet ihlali olarak görülebilecekti.

Şikâyetçi ecza deposunun söz konusu Kurul kararını temyiz etmesi üzerine dosyada görevli Danıştay tetkik hâkimi ve savcısı ihracata yönelik olarak getirilen kısıtlamanın Türkiye beşeri ilaç pazarını etkilemeyeceği gerekçesiyle Kurul kararının yerinde olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna rağmen Danıştay¹⁵ söz konusu Kurul kararını iptal etmiştir. Danıştay iptal kararında, Rekabet Kurulu tarafından yapılacak inceleme ve soruşturmalarda, rekabet kurallarını ihlal eden eylem, karar ve anlaşmaların mevcut olmadığına hiçbir şekilde kuşkuya yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkarılmasının zorunlu olduğuna, Rekabet Kurulu tarafından tüm iddia ve delillerin resen araştırılması gerektiğine, taraflarca Kurum'a sunulan veya Kurum tarafından elde edilen bilgi ve bulgularda bir noksanlık olması halinde, söz konusu noksanlığın giderilmesi için kapsamlı bir şekilde bir soruşturma başlatılmasına, aksi takdirde rekabet kurallarının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların açıklığa kavuş-

by Competition Board, it is mandatory to be proven beyond any doubt that there are no actions, decisions and agreements which infringe competition rules, every allegation and evidence has to be reviewed ex-officio by Competition Board, in case there is an inadequacy on documents and findings that are presented by parties to the Authority or obtained by the Authority itself, it is necessary to start a thorough investigation in order to remove the inadequacy in question, otherwise nonclarification of allegations regarding the violation of competition rules wouldn't serve the purpose of protecting the competition and within this framework there should be a more detailed investigation by getting more information and documents in order to determine the effects of export prohibition on Turkish market; and finally on inquiries and investigations made by the Board, it is necessary to evaluate by reaching satisfactory information and documents which show that there is no infringement. In this decision, we can see that Council of State used its established case-law regarding the direction of "nonexistence of competition infringement should be substantiated as left with no room for doubt, otherwise it is obligatory to open an investigation" one more time.

On the other hand, in this decision of the Council of State, there are some noteworthy findings with regard to the scope and application range of the effects doctrine: for the export prohibition which was considered as bearing no effect on Turkish market by the Board, Council of State decided as following: "It is clear, that all allegations submitted by plaintiff on request of complaint would have an effect on Turkish markets within the context of the act." Regarding the claim -which was overruled on the ground that sufficient documents and information were not reached- that Roche prevented the supply of medicine to Corena by pressuring other pharmaceutical warehouses, it expressed that evidence which fall into appendix of plaintiff's complaint petition should be evaluated with a serious investigation.

turulmamasının rekabetin korunması amacına hizmet etmeyeceğine ve bu kapsamda söz konusu ihracat yasağının Türk piyasasına etkilerinin tespit edilmesi amacıyla daha fazla bilgi ve belge elde edilerek detaylı bir soruşturma yapılması gerektiğine ve nihayet Kurul tarafından yapılacak inceleme ve soruşturmalarda rekabet ihlalinin bulunmadığını gösteren tatminkar bilgi ve belgelere ulaşılarak değerlendirme yapılması gerektiğine işaret etmiştir. Danıştay'ın bu kararında "rekabet ihlalinin bulunmadığının hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkarılması gerektiği, aksi takdirde soruşturma açılmasının zorunlu olduğu" yönündeki yerleşik içtihadını bir kez daha kullandığını görmekteyiz.

Öte yandan, etki doktrininin kapsamı ve uygulama alanı bakımından da Danıştay'ın bu kararında önemli tespitler bulunmaktadır: Kurul tarafından Türkiye pazarında etki yaratmayacağı düşünülen ihracat yasağına ilişkin olarak Danıştay "*Davacının şikayet başvurusunda ileri sürdüğü iddiaların Kanun'un kapsamı bakımından Türkiye piyasalarında etkisinin olacağı ... açıktır*" şeklinde karar vermiştir. Yeterli belge ve bilgiye ulaşılamadığı gerekçesiyle reddedilen Roche'un diğer ecza depolarına baskı yaparak Corena'ya ilaç verilmesinin engellendiği iddiasına ilişkin olarak ise davacının şikayet dilekçesinin ekinde sunduğu delillerin ciddi bir incelemeyle değerlendirilmesi gerektiğini dile getirmiştir.

Görüldüğü üzere, ihracat yapmak amacıyla pazardaki alıcılardan/bayilerden ürün tedarik etmek isteyen teşebbüslere alıcıların/bayilerin ürün satmalarının sağlayıcılar tarafından engellenmesi halinde bunun Türkiye pazarındaki rekabeti kısıtlamasının mümkün olabileceğini hem Kurul hem de Danıştay tarafından kabul edilmiş bulunmaktadır. Bunun haricinde, etki doktrininin yorumlanması ve uygulanması bakımından ise Danıştay'ın Rekabet Kurulu'na kıyasla "etki"yi oldukça geniş bir biçimde tanımlama eğiliminde olduğu görülmektedir.

FOOTNOTE

9 CBD, dated 02.09.2010 and numbered 10-57/1141-430.

10 Dere, p.34.

11 CBD dated 21.12.2011 and numbered 11-62/1640-577.

12 CBD dated 27.10.2011 and numbered 11-54/1431-507.

13 Agreement's relevant part is as following:

"Within the scope of herein agreement all products that Roche will sell to Corena will be sold due to be used within the boundaries of Turkey.

14 CBD dated 17.06.2010 and numbered 10-44/785-262.

15 Council of State 13th Chamber dated of 16.12.2016 and numbered 2010/4617E., 2016/4241K.

16 İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Dersleri, 5th Edition, Bursa 2015, p.42.

17 İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat, 4th Edition, Bursa 2007, p.364.

As it is seen, in the event that suppliers block sell of products from buyers/distributors to undertakings which want to procure products from buyers/distributors on Market to export, it is accepted both by Board and Council of State that this might lead to restrict the competition in Turkey market. Apart from that, in respect to interpretation and application of the effects doctrine, Council of State tends to define "effects" much broader in comparison with the Competition Board.

Upon reversal of judgment accordingly to the above-stated justifications of the Council, in the Board meeting dated 08.06.2017, Board reconsidered the complaint petition in the light of Council of State's reversal decision and conducted an investigation for Roche through its decision numbered 17-19/306-M and this investigation is still on-going.

IV. CONCLUSION

Within the scope of the Turkish Competition legislation and its execution, the actions of undertakings settled out of Turkey that have an effect that is restrictive of competition on Turkish market, while disregarding of the fact whether undertakings have affiliates settled in Turkey, there is no hesitation regarding the application of the Act numbered 4054, within the context of the effects doctrine. In other words, in order to examine an action restrictive on competition in connection with Turkish Competition Law within the framework of the Act No.4054, it is sufficient for it to have an effect on goods and services markets within the boundaries of Turkey and the matter that on which country the undertakings are settled carry no significance whatsoever. Here, the challenge is while they operate out of Turkey, the carrying out of the inquiries and investigations which are laid down on Act numbered 4054 and application of the sanctions when it is necessary, on undertakings which restrict the competition on any market of Turkey.¹⁶

Kurul kararının yukarıda sayılan gerekçelerle Danıştay tarafından iptal edilmesi üzerine Kurul 08.06.2017 tarihli toplantısında şikâyet dosyasını Danıştay'ın iptal kararı ışığında tekrar ele almış ve 17-19/306-M sayılı karar ile Roche hakkında soruşturma başlatmıştır ve soruşturma halen devam etmektedir.

IV. SONUÇ

Türk rekabet hukuku mevzuatı ve uygulamaları çerçevesinde Türkiye dışında yerleşik olan teşebbüslerin Türkiye piyasalarına etkisi olan rekabeti kısıtlayıcı davranışlarına, söz konusu teşebbüslerin Türkiye'de kurulu iştiraklerinin olup olmadığına bakılmaksızın, etki doktrini çerçevesinde 4054 sayılı Kanun'un uygulanabileceği hususunda hiçbir tereddüt bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle, Türk rekabet hukuku bakımından rekabeti kısıtlayıcı bir davranışın 4054 sayılı Kanun kapsamında incelenebilmesi için Türkiye sınırları içerisindeki mal ve hizmet piyasalarında bir etkisinin bulunması yeterli olup, teşebbüslerin hangi ülkede yerleşik olduğu hususu önem taşımamaktadır. Buradaki zorluk, Türkiye dışında faaliyet gösterir iken Türkiye'deki herhangi bir pazarda rekabeti kısıtlayan teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'da öngörülen inceleme ve soruşturmanın yapılması ve gerektiğinde yaptırımların uygulanmasındaki zorluklardır.¹⁶

Yine etki doktrini çerçevesinde, Türkiye'de faaliyet gösteren teşebbüslerin yurtdışı piyasalardaki rekabeti kısıtlayan ihracat kartelleri veya alıcılara getirilen ihracat yasakları gibi uygulamaları Türkiye pazarını etkilemediği sürece ilke olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında değildir. Ancak, bu noktada ihracat kartelleri açısından olmasa dahi alıcılara getirilen ihracat yasağı bakımından Türkiye pazarında etki doğup doğmadığının tespiti oldukça tartışmalı bir konudur.¹⁷

DİPNOT

9 Kurul'un, 02.09.2010 tarihli ve 10-57/1141-430 sayılı kararı.

10 Dere, s.34.

11 Kurul'un, 21.12.2011 tarihli ve 11-62/1640-577 sayılı kararı.

12 Kurul'un 27.10.2011 tarihli ve 11-54/1431-507 sayılı kararı

13 Sözleşmenin ilgili kısmı şu şekildedir: "İşbu sözleşme kapsamında Roche tarafından Corena'ya satılacak olan tüm ürünler Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde kullanıma satılmak üzere satılacaktır."

14 Kurul'un 17.06.2010 tarih ve 10-44/785-262 sayılı kararı.

15 Danıştay 13. Dairesi 16.12.2016 tarih ve 2010/4617E., 2016/4241K. sayılı kararı.

16 İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Dersleri, 5. Baskı, Bursa 2015, s.42.

17 İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat, 4. Baskı, Bursa 2007, s.364.

Again within the framework of the effects doctrine, the exportation cartels or exercises like export prohibitions that are imposed on buyers by undertakings which operate in Turkey, if they restrict competition on foreign markets and as long as there is no effect on Turkish market, are not subject to Act No.4054 as principle. However, at this point, even though it is not regarding the exportation cartels, the determination of whether they influence the Turkish markets or not is a highly controversial subject¹⁷ for export prohibitions imposed on buyers.

In the light of Competition Board and Council of State decisions, provided that a supplier blocks the sales of buyers/distributors to undertakings which look forward to procure products for the purpose of export, thus competition in Turkey would be affected negatively and consequently inquiries would take place and necessary sanctions would be imposed within the extent of the Act numbered 4054. In the event that the supplier down-right brings export prohibition for buyers, while evaluating the effects of this ban on Turkish market, we see that Council of State tends to interpret the effects quite broadly. Therefore, it is very likely that Competition Board will interfere with these kinds of export prohibitions on the grounds that competition is being affected. Additionally, it should be always kept in mind that against the actions like export cartel or export prohibition of undertakings operating in Turkey, particularly the European Commission or other countries' competition authorities can open an investigation once again within the scope of the effects doctrine. ■

Kurul ve Danıştay kararları ışığında, şayet bir sağlayıcı, ihracat amaçlı ürün tedarik etmek isteyen teşebbüslere alıcılarının/bayilerinin satış yapmasını engeller ise bu durumda Türkiye'deki rekabet olumsuz etkilenebilecek ve dolayısıyla 4054 sayılı Kanun kapsamında incelemeler yapıp gerekli yaptırımlar uygulanabilecektir. Sağlayıcının doğrudan alıcılara ihracat yasağı getirmesi durumunda ise Danıştay'ın bu yasağın Türkiye pazarındaki etkilerini değerlendirirken etkiyi oldukça geniş bir biçimde tanımlama eğiliminde olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla, Rekabet Kurulu'nun önümüzdeki günlerde bu tür ihracat yasaklarına Türkiye pazarını etkilediği gerekçesiyle müdahale etmesi kuvvetle muhtemeldir. Ayrıca, Türkiye'de faaliyet gösteren teşebbüslerin ihracat karteli veya ihracat yasağı gibi eylemlerine, başta AT Komisyonu veya diğer ülke rekabet otoritelerinin yine etki doktrini çerçevesinde soruşturma başlatabileceği hususu da her zaman göz önünde bulundurulmalıdır. ■

BIBLIOGRAPHY KAYNAKÇA

Cemal Şanlı, Milletlerarası Özel Hukuk, 5th Edition, İstanbul 201

Chris Noonan, The Emerging Principles of International Competition Law, Oxford University Press, 2008

Gülçin Dere, Uluslararası Hukuk Bağlamında Rekabet Otoritelerinin Yetki Sorunu ve Türkiye İçin Çözüm Önerileri, Thesis of Expertise for Turkish Competition Authority, No. 127, Ankara 2012

İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat, 4th Edition, Bursa 2007

İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Dersleri, 5th Edition, Bursa 2015

Nazmi Ocak, Rekabet Hukukunda Teşebbüsler ve Teşebbüslerin Hakim Durumunun Tespiti, PHD Dissertation, Marmara University Institute of Social Sciences, İstanbul 2016

Cemal Şanlı, Milletlerarası Özel Hukuk, 5. Baskı, İstanbul 2016

Chris Noonan, The Emerging Principles of International Competition Law, Oxford University Press, 2008

Gülçin Dere, Uluslararası Hukuk Bağlamında Rekabet Otoritelerinin Yetki Sorunu ve Türkiye İçin Çözüm Önerileri, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, No. 127, Ankara 2012

İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Teori-Uygulama-Mevzuat, 4. Baskı, Bursa 2007

İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Dersleri, 5. Baskı, Bursa 2015

Nazmi Ocak, Rekabet Hukukunda Teşebbüsler ve Teşebbüslerin Hakim Durumunun Tespiti, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2016